

Uitzicht op de Grebbeberg vanaf de Grift, Achterberg

2 § Weerstandsvermogen & Risicobeheersing

§.2.0 Inleiding paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing

Informatie over het weerstandsvermogen is van belang om te weten of en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen zodat de gemeente Rhenen kan zorgen dat de uitvoering van het bestaande beleid en voorzieningen doorgang blijft vinden. Vanuit het provinciaal toezicht zijn geen directe normen voor het weerstandsvermogen aangegeven (§4.2.1).

Ook bij goed financieel beheer kunnen onverwachte financiële gevolgen optreden. Deze tegenvallers kunnen structureel of incidenteel van aard zijn, maar hebben altijd invloed op de financiële positie van de gemeente. De mate van flexibiliteit van de baten en lasten in de gemeentebegroting speelt een belangrijke rol bij de bepaling van het weerstandsvermogen: hoe snel kunnen (structurele) tegenvallers worden opgevangen door ombuigingen van bestaand beleid al dan niet in combinatie met belastingverhogingen (het benutten van de onbenutte belastingcapaciteit). Daarnaast kunnen incidentele tegenvallers opgevangen worden door het inzetten van de algemene reserve en/of door het niet-beklemd deel van de bestemmingsreserves anders in te zetten (§4.2.2).

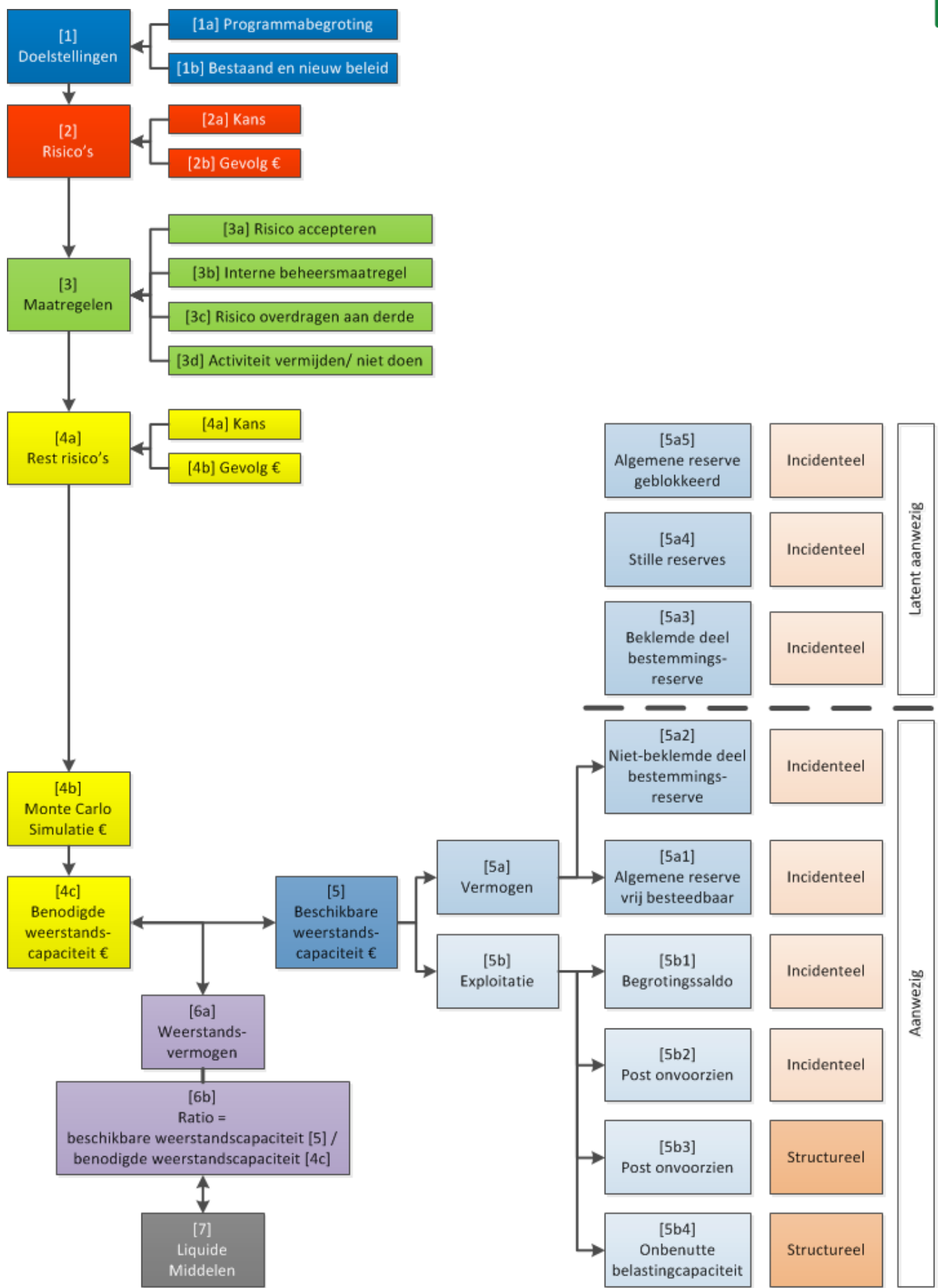
De gemeente kan restrisico's dragen door het achter de hand hebben van voldoende weerstandscapaciteit. Een precies sluitende begroting (zonder enige mate van flexibiliteit) en geen weerstandscapaciteit betekent dat iedere financiële tegenvaller een probleem gaat opleveren, als er geen even grote meevallers tegenover staan. De begrotingsprogramma's en daarmee het beleid van de gemeente staan dan permanent onder druk. Weerstandscapaciteit als financiële buffer is daarom noodzakelijk. Hoe hoog de weerstandscapaciteit zou moeten zijn, is niet exact aan te geven. De omvang is namelijk afhankelijk van de financiële restrisico's die de gemeente (op enig moment) loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden: dit wijzigt in de tijd (§4.2.3).

Volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in §4.2.4 een vijftal kengetallen opgenomen. Het doel van deze kengetallen is meer inzicht te geven in de (ontwikkeling van de) financiële positie van de gemeente.

Een aandachtspunt hierbij is dat in de financiële verslagleggingsregels, die de commissie BBV heeft opgesteld, géén normen zijn opgenomen. Belangrijkste reden hiervoor is dat een kengetal of de ontwikkeling van een kengetal een weerspiegeling is van het gevoerde beleid/ 'risk appetite' van een gemeente. Hierin kunnen bewuste keuzes zijn gemaakt die voor elke gemeente anders zijn vanwege hun lokale context. Bovendien zegt een kengetal op zichzelf niet veel. Het gaat om de meerjarige ontwikkeling van de kengetallen en de onderlinge samenhang hier tussen.

De keuze van de commissie BBV is daarom begrijpelijk. Toch hebben wij gemeend de normen, die bijvoorbeeld door de VNG, provincie of andere ('best practice') gemeenten worden gehanteerd, op te nemen om enige duiding aan te brengen in onze eigen kengetallen.

De raad heeft op 9 juni 2015 de nota "Weerstandsvermogen & risicobeheersing" voor het risicomangement en het noodzakelijk geachte weerstandsvermogen vastgesteld. De figuur op de volgende pagina is hieraan ontleend.

§.2.1 Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen – 6b

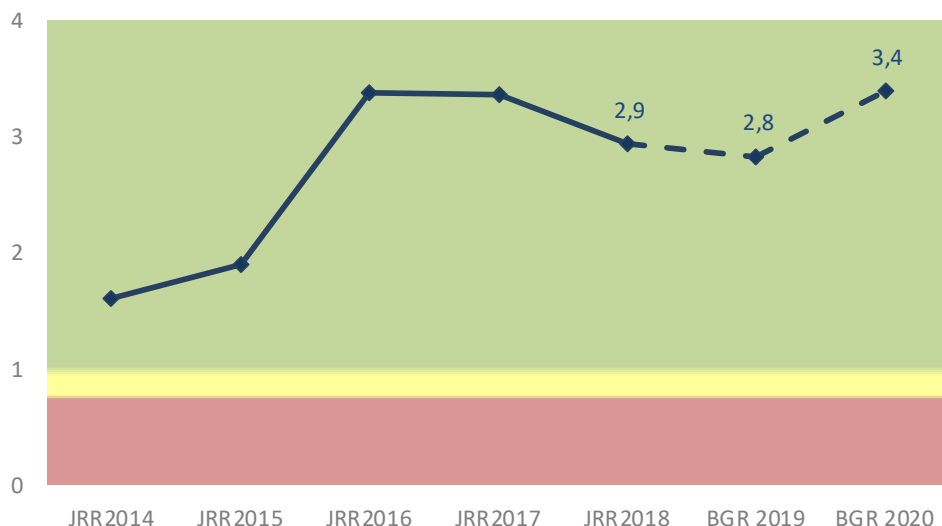
Middels een simulatie [4b] wordt berekend wat het mogelijk nadelige financiële gevolg kan zijn. Dit wordt de benodigde weerstandscapaciteit genoemd [4c]. De relatie tussen de risico's waar géén maatregelen voor zijn getroffen, de zogenaamde restrisiko's [4a-b-c], en de aanwezige beschikbare capaciteit die de gemeente Rhenen heeft om de niet begrote kosten [5] op te vangen wordt het weerstandsvermogen genoemd [6].

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{21.667.000}{6.400.000} = 3,4$$

De ratio kan ingedeeld worden volgens onderstaande waarderingstabel, volgens ons eigen beleid dient de ratio groter of gelijk te zijn aan 1,0.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$\geq 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 \leq x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 \leq x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 \leq x < 1,0$	Matig
E	$0,6 \leq x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen ultimo boekjaar

De stijging van het ratio weerstandsvermogen (BGR 2019 – BGR 2020) is grotendeels veroorzaakt door het jaarrekeningresultaat van 2018 van ruim 5 miljoen.

Liquiditeiten – 7

Mocht zich overigens een onvoorzien (groot) incident voordoen dan zullen de daaruit voortvloeiende kosten (vrijwel direct) betaald moeten worden uit de liquide middelen. Indien de liquide middelen niet toereikend zijn zal er extra geleend moeten worden hetgeen extra rentelasten met zich meebrengt (waarvoor dekking gevonden dient te worden) en de solvabiliteit (en ratio weerstandsvermogen) negatief beïnvloedt. Als er geen dekking wordt gevonden (of de wet Hof zou knellen), dan dienen andere keuzes gemaakt te worden: bijvoorbeeld bepaalde investeringen niet doen of vertragen of belastingen verhogen.

§.2.2 Weerstandscapaciteit

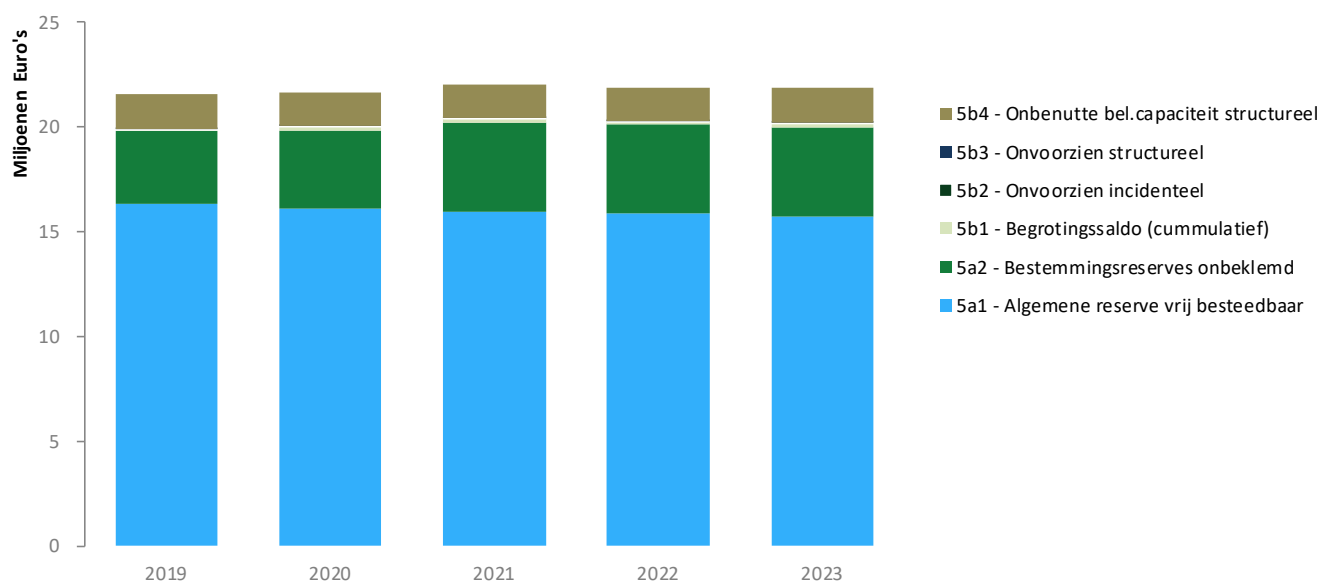
De middelen waarover de gemeente beschikt om de (rest)risico's die de gemeente loopt af te dekken mochten zij zich voordoen, wordt "de weerstandscapaciteit" genoemd.

Omvang weerstandscapaciteit – 5

De totale aanwezige weerstandscapaciteit van de gemeente Rhenen bedraagt begin 2020 ruim € 21 miljoen. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de structurele componenten en incidentele componenten. In onderstaande tabel is de omvang weergegeven:

Weerstandscapaciteit (in €, ultimo boekjaar)	2019	2020	2021	2022	2023
Vermogen (1a)					
5a1 - Algemene reserve vrij besteedbaar	16.290.500 V	16.106.500 V	15.966.000 V	15.854.000 V	15.741.500 V
5a2 - Bestemmingsreserves onbeklemd	3.558.000 V	3.709.500 V	4.215.000 V	4.229.500 V	4.243.000 V
Subtotaal vermogen (1a)	19.848.500 V	19.816.000 V	20.181.000 V	20.083.500 V	19.984.500 V
Exploitatie (1b)					
5b1 - Begrotingssaldo (cumulatief)	27.000 V	201.000 V	202.500 V	147.000 V	182.500 V
5b2 - Onvoorzien incidenteel	10.000 V	10.000 V	10.000 V	10.000 V	10.000 V
5b3 - Onvoorzien structureel	16.500 V	21.500 V	26.500 V	31.500 V	36.500 V
5b4 - Onbenutte bel.capaciteit structureel	1.618.500 V	1.618.500 V	1.618.500 V	1.618.500 V	1.618.500 V
Subtotaal exploitatie (1b)	1.672.000 V	1.851.000 V	1.857.500 V	1.807.000 V	1.847.500 V
Totaal aanw. Weerstandscap. (1 = 1a + 1b)	21.520.500 V	21.667.000 V	22.038.500 V	21.890.500 V	21.832.000 V
Vermogen					
5a3 - Beklemd deel bestemm.reserve (inc.)	8.203.000 V	7.839.000 V	7.573.000 V	7.321.000 V	7.069.000 V
5a4 - Stille reserves	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Totaal latente weerstandscapaciteit (2)	8.203.000 V	7.839.000 V	7.573.000 V	7.321.000 V	7.069.000 V
Aanwezige + Latente Weerstandscap. (3 = 1+2)	29.723.500 V	29.506.000 V	29.611.500 V	29.211.500 V	28.901.000 V

Aanwezige weerstandscapaciteit ultimo boekjaar

De incidentele capaciteit

De incidentele capaciteit bestaat uit het vermogen om tegenvallers eenmalig op te vangen zonder dat dit invloed heeft op het voortzetten van het bestaand beleid. De incidentele capaciteit bestaat uit:

- **Vrij aanwendbare deel van de algemene reserve — 5a1**
Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve is volledig beschikbaar om onverwachte incidentele tegenvallers te kunnen opvangen omdat de raad daaraan geen specifieke beleidsbestemming heeft gekoppeld. De algemene reserve wordt gebruikt voor de egalisatie van exploitatietekorten en -overschotten. Daarnaast wordt de algemene reserve ingezet voor ongedekte eenmalige lasten waar een raadsbesluit aan ten grondslag ligt.
- **Niet bekleemde deel van de bestemmingsreserves — 5a2**
Het niet bekleemde deel van de bestemmingsreserves is volledig beschikbaar om onverwachte incidentele tegenvallers te kunnen opvangen, omdat deze reserves niet structureel zijn ingezet in de begroting. Over het algemeen betreft het reserves met een spaar/- egalisatiemotief.
- **Bekleemde deel van de bestemmingsreserves — 5a3**
Het bekleemde deel van de bestemmingsreserves is niet beschikbaar om onverwachte incidentele tegenvallers te kunnen opvangen, omdat deze reserves structureel zijn ingezet in de begroting. Een voorbeeld hiervan zijn de bruto-methodereserves.
- **Stille reserves — 5a4**
Deze reserves zijn meerwaarden van activa die laag of tegen nul zijn gewaardeerd, maar direct verkoopbaar zijn als dat gewenst is. Van een stille reserve wordt dus pas uitgegaan als activa niet duurzaam aan de bedrijfsuitoefening zijn verbonden. De meeste gemeentelijke eigendommen zoals schoolgebouwen, sportvelden en het gemeentehuis worden gebruikt voor de uitvoering van gemeentelijke taken (en zijn dus duurzaam verbonden aan de bedrijfsuitoefening). Als gemeente hebben wij slechts een beperkt aantal activa in bezit die niet duurzaam aan de bedrijfsuitoefening verbonden zijn (bijv. verhuurde gronden, de woning aan de Kerkstraat e.d.). De directe opbrengstwaarde dient bekend te zijn en bovendien moeten de betreffende activa direct verkoopbaar of verhandelbaar zijn. Dit is met de gemeentelijke activa zelden het geval. Mede daarom zijn de stille reserves als een p.m.-post opgenomen.
- **Begrotingssaldo — 5b1**
Het saldo van de begroting kan incidenteel ingezet worden ter dekking van risico's.
- **Onvoorzien incidenteel — 5b2**
Deze post kan incidenteel ingezet worden ter dekking van optredende risico's. Voor de begroting 2020 is de post onvoorzien incidenteel € 10.000 (is met € 10.000 verlaagd n.a.v. de ombuigingen voor de begroting 2020).

De structurele capaciteit

De structurele capaciteit bestaat uit de middelen die blijvend ingezet kunnen worden om tegenvallers in de begroting op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het meerjarig beleid. De structurele capaciteit bestaat uit:

- **Onvoorzien structureel — 5b3**
De post onvoorzien structureel is in de begroting opgenomen ter dekking van optredende risico's. Voor de begroting 2020 is de post onvoorzien structureel € 5.000 (is met € 6.500 verlaagd n.a.v. de ombuigingen voor de begroting 2020).
- **Onbenutte belastingcapaciteit — 5b4**
Hiermee wordt bedoeld de financiële ruimte tussen de feitelijke opbrengsten uit belastingen en heffingen en de opbrengsten die de gemeente zou ontvangen op basis van de uitgangspunten die het rijk hanteert voor de zogenaamde artikel 12 status in de Financiële Verhoudingswet. Het rijk hanteert bij het toekennen van deze status de volgende uitgangspunten:
 - Alle rechten, heffingen en leges dienen kostendekkend te zijn vastgesteld; en
 - Het tarief voor de OZB moet voor 2020 zijn vastgesteld op 0,1853% (tarief wordt jaarlijks gepubliceerd in mei/junicircularaire).

§.2.3 Risico's

De gemeente probeert haar doelstellingen te bereiken [1] maar hierbij kunnen zich risico's voordoen die er voor kunnen zorgen dat het behalen van die doelstellingen negatief wordt beïnvloed [2]. Voor een groot aantal geïdentificeerde risico's zijn maatregelen getroffen om de kans en/of het gevolg te verminderen [3]. Voor een aantal risico's is dit om verschillende redenen (bewust) niet gedaan of kunnen de beheersmaatregelen niet geheel effectief zijn (voor de kans en/of het gevolg): dit zijn de zogenaamde restrisico's [4a].

Restrisico's — 4a

De risico's relevant voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet zijn of konden worden ondervangen met beheersmaatregelen (zogenaamde restrisico's). Er heeft een gemeentebrede risico-inventarisatie plaatsgevonden waarbij de teams met de meest risicovolle processen hun processen hebben beoordeeld op mogelijke nog niet afgedekte risico's. De 'gevonden' restrisico's zijn vervolgens voor zover mogelijk gekwantificeerd.

Grootste restrisico's

Hieronder treft u een overzicht aan van de grootste restrisico's.

Top 10 risico's	Toelichting
1.2 Organisatie	Financiële gevolgen naar aanleiding van fouten in een aanbestedingsproces.
1.3 Facilitair	Financiële nadelen als gevolg van cybercrime, bijvoorbeeld een hacker met (kwaadwillende) bedoelingen die ons computernetwerk binnendringt.
1.3 Facilitair	Bestuurlijke boete(s) van de Autoriteit Persoonsgegevens als gevolg van het overtreden van de AVG. Bijvoorbeeld het niet aantoonbaar hebben (genomen) van passende technische en organisatorische maatregelen om persoonsgegevens te beveiligen of het niet tijdig melden van een datalek.
3.1 Verkeer en openbare ruimte	Financiële nadelen als gevolg van wateroverlast in bewoond gebied naar aanleiding van hevige regenbuien.
3.1 Verkeer en openbare ruimte	Financiële nadelen als gevolg van de afname van de egalisatievoorzieningen afval en riolering. Hierdoor zijn minder middelen beschikbaar om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen.
3.2 Ruimtelijke ontwikkeling	Op kosten van de gemeente verontreinigingen en/of asbest oplossen/ opruimen terwijl onbekend is wie de vervuiler is of bekend is wie de vervuiler is, maar dat dit toch heel moeilijk te verhalen is.
3.2 Ruimtelijke ontwikkeling	De gemaakte kosten van ruimtelijke projecten kunnen niet of niet volledig worden gedekt uit de grondopbrengsten.
3.2 Ruimtelijke ontwikkeling	Financiële nadelen als gevolg van het programma aanpak stikstof (PAS) en de nieuwe regelgeving voor grondvervuiling door poly- en perfluoralkylstoffen (Pfas).
4 Jeugd, maatschappelijke ondersteuning, participatie en inkomen	Financiële nadelen als gevolg van open einde regelingen: WMO ZIN, WMO PGB, ((boven) regionale) jeugdzorg.
7.2 Overige algemene Dekkingsmiddelen	Financiële nadelen als gevolg van onzekerheid over de ontwikkeling in het gemeentefonds, aanpassingen in verdeelmodellen en/of veranderingen in macrobudgetten voor het SD.

§.2.4 Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de gemeente. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies. De invoering van de set van vijf kengetallen is bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. Doordat iedere gemeente de kengetallen op dezelfde wijze berekent, zijn ze onderling vergelijkbaar, maar dient wel de specifieke lokale situatie in het achterhoofd gehouden te worden.

De kengetallen voor de gemeente Rhenen van de jaarrekening 2018, de primitieve begroting 2019 en de begroting 2020 zijn in de volgende tabel samengevat. Hierbij is tevens de vergelijking gemaakt met de door de VNG gegeven 'normen' voor deze kengetallen. Deze normen zijn overigens niet normatief, maar betreffen signaalwaarden. De indicatoren en VNG-normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente.

Kengetal ultimo jaar		Kengetallen gemeente Rhenen			Normen VNG		
		JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020	Voldoende	Matig	Onvoldoende
1a	Netto-schuldquote	62%	99%	93%	<90%	90-130%	>130%
1b	Netto-schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	84%	79%	<90%	90-130%	>130%
2	Solvabiliteitsratio	42%	29%	35%	>40%	20-40%	<20%
3	Grondexploitatie	-1%	-0%	-1%	<10%		
4	Structurele exploitatieruimte	1,85%	0,32%	1,28%	>0,6%	0-0,6%	<0%
5	Belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	104%	107%	107%	<100%	100-120%	>120%

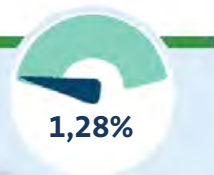
In het figuur op de volgende pagina vindt u de ratio's van de gemeente Rhenen voor het jaar 2020, waarbij ook de onderlinge samenhang inzichtelijk is gemaakt. Tevens vindt u een korte uitleg van het kengetal.

Structurele Exploitatieruimte

Heeft de gemeente/provincie voldoende structurele baten om haar structurele lasten te dekken?

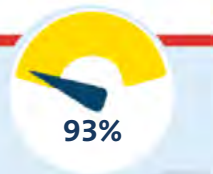
Hoe hoger dit percentage, hoe beter

Netto Schuldquote

Heeft de gemeente/provincie een hoge schuld en hoeveel daarvan is doorgeleend aan derden? De netto schuldquote bestaat dus uit twee ratio's: zowel in- als exclusief doorgeleende gelden.

Hoe lager deze percentages, hoe beter

Belastingcapaciteit

Heft de gemeente/provincie relatief veel belastingen en is er ruimte om deze belastingen te verhogen?

Hoe lager dit percentage, hoe beter

Solvabiliteit

Heeft de gemeente/provincie voldoende eigen vermogen om aan haar financiële verplichtingen te voldoen?

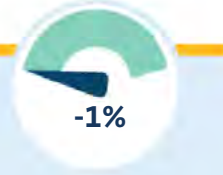
Hoe hoger dit percentage, hoe beter

Grondexploitatie

Grondexploitatie kan risicovol zijn. Heeft de gemeente/provincie relatief veel grond en loopt zij daardoor veel risico?

Hoe lager dit percentage, hoe beter

De kengetallen geven in samenhang (en over meerdere jaren) gemakkelijker inzicht in de financiële positie van een gemeente/provincie.

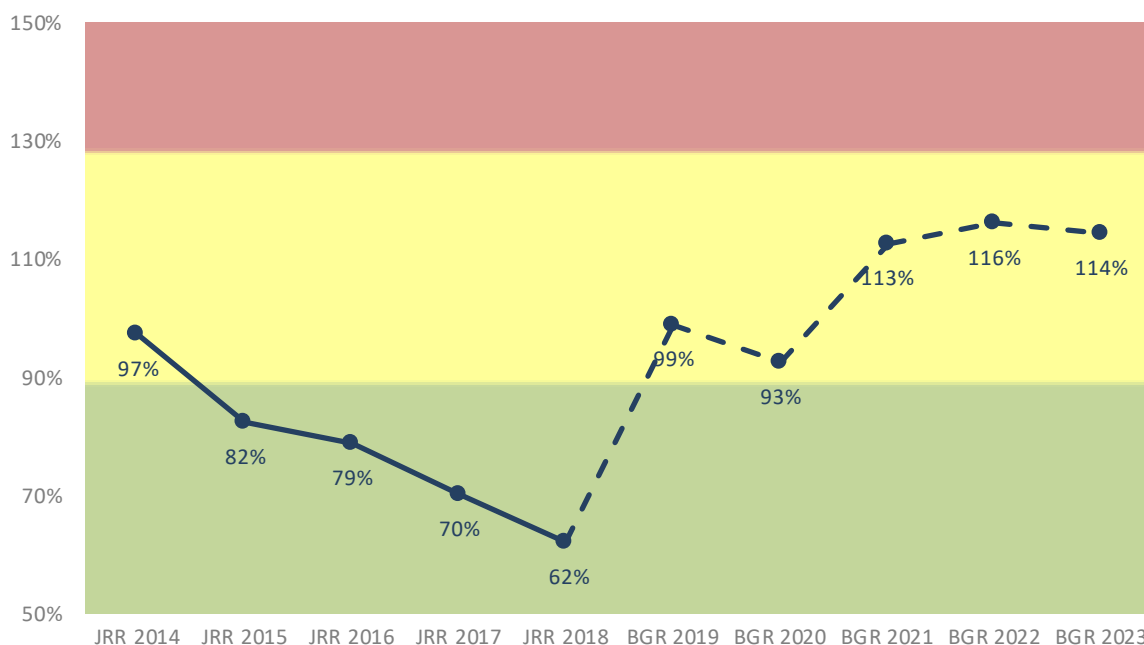
1a - Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote (in €)	JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020
A) Vaste schulden	30.137.000 N	40.418.000 N	39.885.000 N
B) Netto vlottende schuld	6.561.000 N	11.970.000 N	6.831.000 N
C) Overlopende passiva	3.655.000 N	2.545.000 N	3.655.000 N
D) Financiële activa	0 N	0 N	0 N
E) Uitzettingen < 1 jaar	6.632.000 V	6.382.000 V	6.632.000 V
F) Liquide middelen	222.000 V	244.000 V	222.000 V
G) Overlopende activa	1.150.000 V	4.218.000 V	1.150.000 V
H) Totale baten (excl. Reserves)	52.066.500 N	44.571.500 N	45.791.500 N
F) Stand per 31 december (A+B+C-D-E-F-G)/H*100%	62%	99%	93%

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de netto schuldquote over de jaren 2014-2023 weergegeven.

1a. Netto schuldquote

De schuldquote loopt aanzienlijk op als gevolg van de investeringen die de gemeente de komende jaren gaat doen. Het kengetal voor de schuldquote stijgt hierdoor tot 116%. Het blijft nog wel onder de door de VNG geadviseerde bovengrens van 130%. Wel verschuift de schuldquote van de categorie "voldoende" naar "matig".

1b - Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

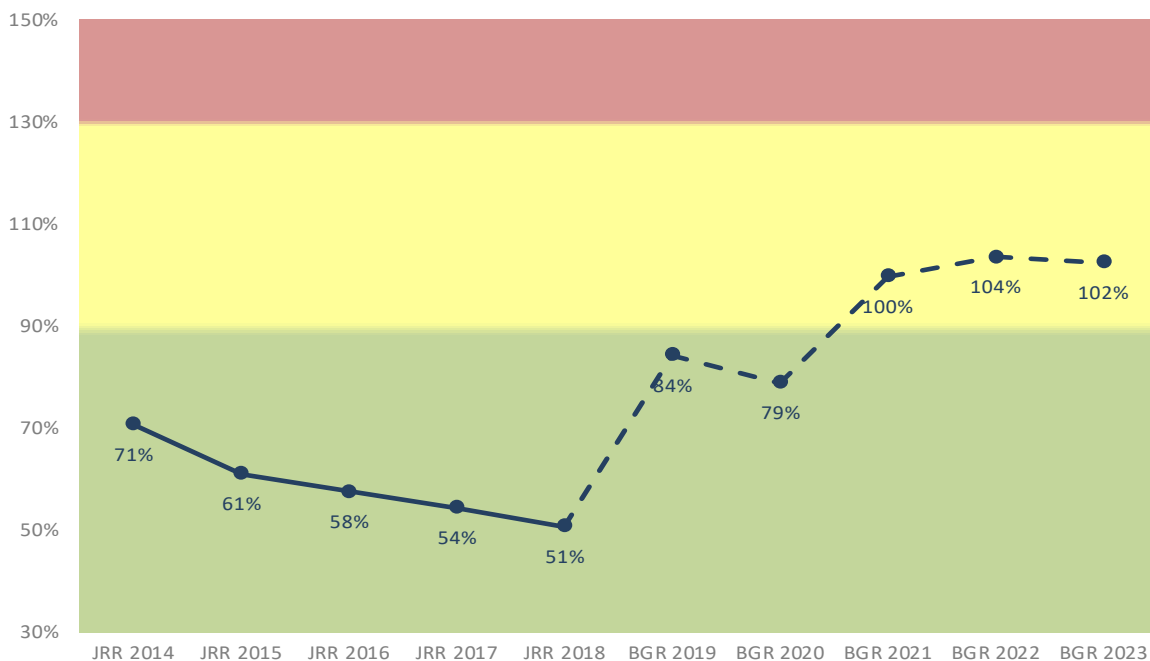
De netto schuldquote gecorrigeerd laat zien wat het aandeel van de doorgeleende gelden is op de ontwikkeling van de schuldpositie.

Netto schuldquote gecorrigeerd (in €)	JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020
A) Vaste schulden	30.137.000 N	40.418.000 N	39.885.000 N
B) Netto vlottende schuld	6.561.000 N	11.970.000 N	6.831.000 N
C) Overlopende passiva	3.655.000 N	2.545.000 N	3.655.000 N
D) Financiële activa	5.961.000 V	6.521.000 V	6.235.000 V
E) Uitzettingen < 1 jaar	6.632.000 V	6.382.000 V	6.632.000 V
F) Liquide middelen	222.000 V	244.000 V	222.000 V
G) Overlopende activa	1.150.000 V	4.218.000 V	1.150.000 V
H) Totale baten (excl. Reserves)	52.066.500 N	44.571.500 N	45.791.500 N
F) Stand per 31 december (A+B+C-D-E-F-G)/H*100%	51%	84%	79%

Uitgeleende gelden zijn gelden die de gemeente uitleent aan andere partijen. De schulden die hier tegenover staan, drukken niet op de begroting. De rente wordt doorberekend. Met de aflossingen op de uitgeleende gelden kan de gemeente de schulden aflossen. Schulden voor de financiering van uitgeleende gelden drukken per saldo niet op de begroting. Maar geld uitlenen is niet zonder risico. Als de lenende partij de lening niet kan terugbetalen, is de gemeente het uitgeleende geld kwijt en blijft zij zitten met de schuld die ertegenover staat.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd over de jaren 2014-2023 weergegeven.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd

Ook voor de netto-schuldquote gecorrigeerd geldt dat deze de komende jaren verschuift van de categorie "voldoende" naar de categorie "matig".

2 - De solvabiliteitsratio

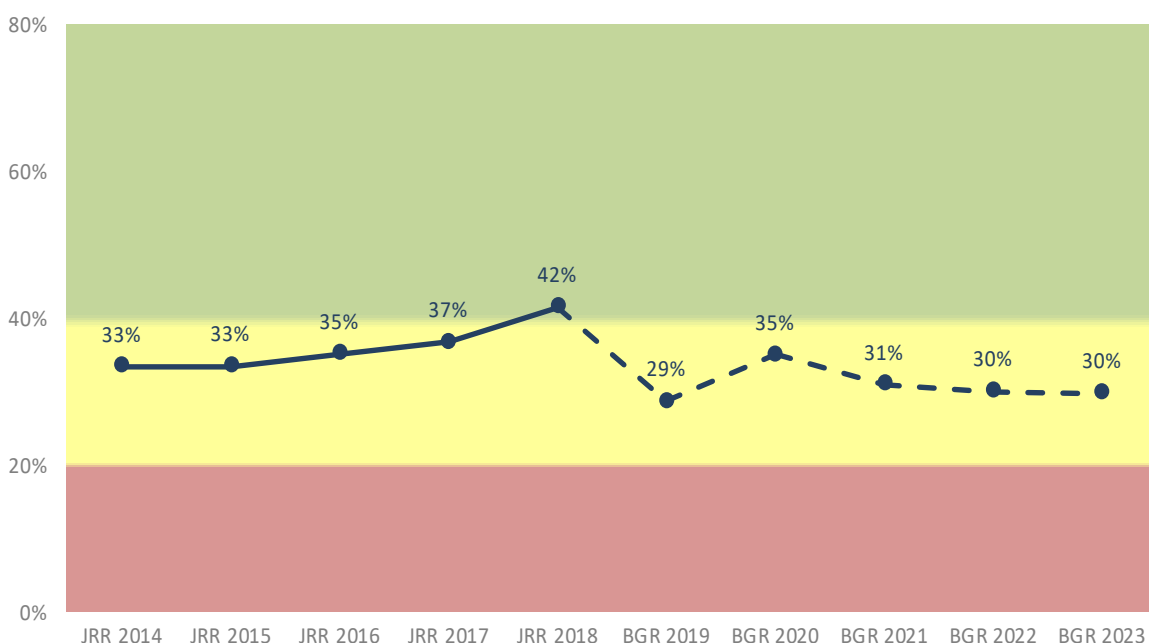
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Hoe hoger de solvabiliteit hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Volgens de regels wordt de methode gebruikt waarbij het eigen vermogen wordt afgezet tegen het totale vermogen.

Solvabiliteit (in €)	JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020
A) Eigen Vermogen	29.899.000 N	22.614.000 N	27.826.000 N
B) Balanstotaal	71.987.000 N	78.784.000 N	79.400.000 N
Stand per 31 december (A/B)*100%	42%	29%	35%

Als norm voor een goed solvabiliteitsratio geeft de VNG een percentage van 40% aan. De solvabiliteitsratio is onvoldoende onder de 20%. De solvabiliteit van Rhenen voor 2020 is 35% en is daarom matig te noemen. Door fasering van investeringen ligt de solvabiliteit bij de afgelopen jaarrekeningen enkele procenten hoger (zie de grafiek hieronder). Door de geplande grote investeringen en de hierdoor toenemende schuldpositie, daalt de solvabiliteit van de gemeente de komende jaren naar 30%.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de solvabiliteit over de jaren 2014–2023 weergegeven.

2. Solvabiliteit

3 - Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie, de waarde van de grond, is ten opzichte van de totale geraamde baten. Met andere woorden, het kengetal drukt uit in hoeverre een gemeente in grond heeft geïnvesteerd. Gemeente Rhenen kent geen grote uitleglocaties of grondposities waarop risico wordt gelopen. De VNG hanteert een signaleringswaarde van 10% waarboven de grondexploitaties als kwetsbaar worden gezien.

Grondexploitatie (in €)	JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020
A) Bouwgronden in exploitatie (IEGG)	524.000 V	217.000 V	402.000 V
B) Totale baten (excl. reserves)	52.066.500 N	44.292.500 N	45.791.500 N
Grondexploitatie A/B*100%	-1%	-0%	-1%

Voor een uitgebreider beeld van de grondexploitaties verwijzen we naar de Paragraaf grondbeleid.

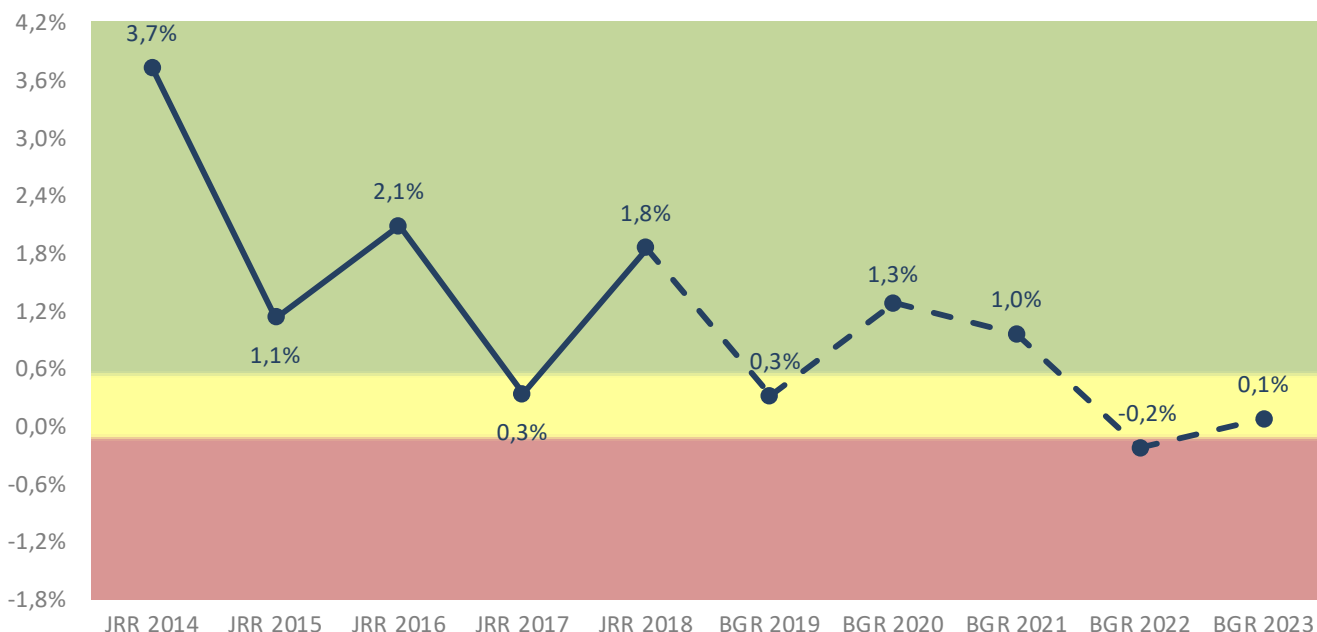
4 - Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Structurele exploitatieruimte (in €)	JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020
A) Totale structurele lasten (excl. reserves)	43.491.000 N	44.609.000 N	45.504.000 N
B) Totale structurele baten (excl. reserves)	43.993.500 V	44.571.500 V	45.756.500 V
C) Totale structurele toevoegingen aan de reserves	62.000 V	371.500 N	96.000 N
D) Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	398.500 V	549.500 V	428.500 V
E) Totale baten (excl. reserves)	52.066.500 V	44.571.500 V	45.791.500 V
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E*100%	1,85%	0,32%	1,28%

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte over de jaren 2014-2023 weergegeven.

4. Structurele exploitatieruimte

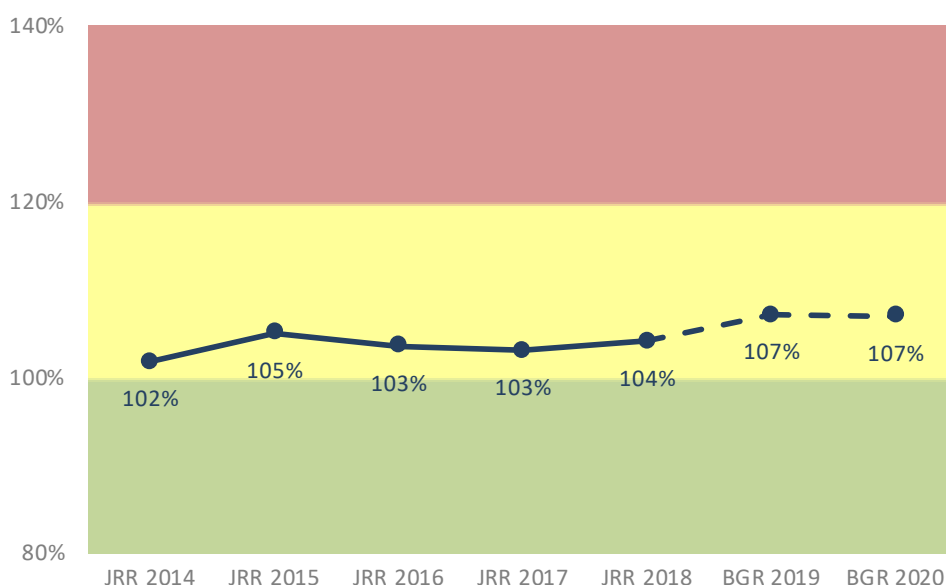
5 - Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten van een gemiddeld gezin met een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in door dit uit te drukken in een percentage. In Rhenen zitten we vrij dicht bij de gemiddelde woonlast in Nederland.

Belastingcapaciteit	JRR 2018	BGR 2019	BGR 2020
A) OZB lasten voor een gem. gezin bij gem. WOZ-waarde	366 N	374 N	383 N
B) Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	174 N	183 N	129 N
C) Afvalstoffenheffing voor een gezin	216 N	215 N	279 N
D) Eventuele heffingskorting	0 N	0 N	0 N
E) Totale woonlasten voor een gezin bij gem. WOZ-waarde (A+B+C-D)	750 N	772 N	791 N
F) Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	721 N	721 N	740 N
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F)	104%	107%	107%

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de belastingcapaciteit over de jaren 2014–2020 weergegeven.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor

Tot en met 2019 zijn de woonlasten op basis van de vastgestelde verordening weergegeven. Voor 2020 is de verordening nog niet vastgesteld. Er is een inschatting gemaakt van de kosten die door de heffingen afval en riool gedekt worden. Voor de OZB is de inflatie aangehouden.

De belastingcapaciteit laat gedurende de weergegeven periode een lichte stijging zien en blijft net boven het landelijk gemiddelde. Hierbij wordt opgemerkt dat vergeleken wordt met het landelijk gemiddelde van het jaar ervoor. Zo worden onze woonlasten 2019 vergeleken met de landelijk gemiddelde woonlasten van 2018. Gesteld kan worden dat de woonlasten in de gemeente Rhenen dus ongeveer gelijk zijn aan het landelijk gemiddelde.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat in alle weergegeven jaren sprake is van een belastingteruggave op de afvalstoffen- en/of rioolheffing. Dit betreft een bijdrage uit de voorzieningen afval en riolering waardoor het tarief daalt. Zonder deze bijdrage zou het tarief hoger uitvallen.